

การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา ของเยาวชนในภาคตะวันออก

The Practices of Morality and Ethics in Accordance with the Buddhism Disciplines of the Juveniles in the Eastern Thailand

บุญรอด บุญเกิด^{1*}, พัชรินทร์ รุจิรานุกูล²

Boonrod Boongird, Patcharin Rujiranukul

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

²Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

* Corresponding author E-mail: boon_rod_11@yahoo.co.th

(Received: June 30 2019.; Revised : August 18 2019.; Accepted : August 21 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออก จำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จังหวัดละ 400 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 จังหวัด จำนวน 1,600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .37-.80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยหาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเปรียบเทียบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = .46$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความกตัญญูต่เวทีย ($\bar{X} = 4.46$, $SD = .51$) ความมีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 4.34$, $SD = .58$) ความเป็นผู้ว่าง่าย ($\bar{X} = 4.21$, $SD = .51$) ความเมตตากรุณา ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .60$) ความขยันหมั่นเพียร ($\bar{X} = 4.10$, $SD = .61$) และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{X} = 3.81$, $SD = .70$)

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออก พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ โดยรวมเยาวชนเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยรวมเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษา โดยรวมเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนา โดยรวมเยาวชนที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการอยู่อาศัย โดยรวมเยาวชนที่มีสถานภาพการอยู่อาศัยต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การปฏิบัติตน, คุณธรรมจริยธรรม, พระพุทธศาสนา, เยาวชนภาคตะวันออก

Abstarct

This research aimed to study and to compare the practices of morality and ethics in accordance with the Buddhism disciplines among the juveniles in eastern Thailand. The samples consisted of 1,600 people aged 14 -18 years old resided in the eastern provinces namely Chonburi, Rayong, Chantaburi, and Trat (400 each). The samples were selected by multi stage sampling method. The research instruments comprised questionnaires with the discrimination at .37-.80 and the reliability at .96. The data were analyzed by SPSS program with percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and pair comparison with LSD. The result revealed as follows:

1. The practices of morality and ethics in accordance with the Buddhism disciplines among the juveniles in eastern Thailand was high in overall manner ($\bar{X} = 4.18$, $SD = .46$). When considered by aspects, the study revealed that all 6 aspects were at high levels: gratitude ($\bar{X} = 4.46$, $SD = .51$), order and self-discipline ($\bar{X} = 4.34$, $SD = .58$), obedience ($\bar{X} = 4.21$, $SD = .51$), kindness ($\bar{X} = 4.19$, $SD = .60$), diligence ($\bar{X} = 4.10$, $SD = .61$), and generosity ($\bar{X} = 3.81$, $SD = .70$).

2. The comparison of the practice of morality and ethics in accordance with the Buddhism disciplines among the juveniles in eastern Thailand found that when classified by sex, male juveniles and female juveniles practiced themselves along with the Buddhism disciplines differently without statistical significance. When classified by grade point averages, the juveniles with different GPA practiced themselves differently with the statistical significance at .05. When classified by the level of educations, the juveniles in junior high schools and high schools practiced themselves along with the Buddhism disciplines differently without statistical significance. When classified by hometowns, the juveniles with different hometowns practiced themselves differently with the statistical significance at .05. When classified by status of residence, the juveniles with different status of residence practiced themselves differently with the statistical significance at .05.

Keywords : Practices, Morality and Ethics, Buddhism, Juveniles in the east Thailand

บทนำ

คุณธรรมจริยธรรม นับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคน และทุกวิชาชีพ หากไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดขั้นพื้นฐานแล้ว ก็จะนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและสังคมรอบข้างที่ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้สภาวะทางสังคมในปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนและเกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างมากมายและรวดเร็ว กระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรุนแรง จากสภาพการเปลี่ยนแปลงโดยบริบททางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ส่งผลถึงการรับรู้ ความรู้สึก ทักษะชีวิต และค่านิยมของคนในสังคมปรับเปลี่ยนไปในทางที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับ ค่านิยมและการขาดคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น และในปัจจุบันปัญหา การขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทาง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไร้พรมแดน และปัญหา การขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ยังส่งผลถึงเด็ก เยาวชน และประชาชนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ขาดระเบียบวินัย ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชนและประชาชนในสังคมที่จะต้านทานกับปัญหา ต้องขาด ความมั่นคง จนเกิดปัญหาต่างๆ ของสังคมตามมา สำหรับปัญหา ที่เกิดกับเด็กและเยาวชนนั้น ได้แก่ ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการติดเกมส์ เป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของ เยาวชนดังกล่าว หลายฝ่ายต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทย ขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน คือ อาจจะมี อยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทย ต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติ ปัญญา มีความรู้ พร้อมทั้งมีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งแนวคิดหรือข้อปฏิบัติ ดังกล่าวด้านคุณธรรมจริยธรรมล้วนมีอยู่แล้วในหลักคำสอนของ พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีความสำคัญในการดำเนินบทบาทเพื่อ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ให้กับประชาชนชาวไทย และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนไทย โดยเฉพาะในชนบทจะเกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์ของชีวิต โดยเป็นที่ไปทำบุญ บรรพชา อุปสมบท หาความรู้ทางธรรม หาความสงบทางจิตใจ เป็นที่ประชุมหรือพบปะ สังสรรค์ เป็นสถานศึกษา และบำเพ็ญกุศลในวาระสุดท้ายของชีวิต อีกทั้งยังสร้างความสุขสงบสุขให้แก่คนในสังคม พระพุทธศาสนา

สอนหลักสธรรม คือ การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เริ่มตั้งแต่ หน่วยเล็กที่สุด คือ ครอบครัว ไปจนถึงระดับประเทศ เช่น หลักปฏิบัติต่อกันระหว่างบิดามารดากับบุตร สามีกับภรรยา ครูอาจารย์กับศิษย์ เพื่อนกับเพื่อน ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าคนในสังคมปฏิบัติตาม สังคมจะมีแต่ความสุขและความเจริญก้าวหน้า นอกจากนี้พระพุทธศาสนาได้สร้างเสริม ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ การแสดงความเคารพ มารยาทสังคม การพูดจาสุภาพ เป็นต้น (อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ และกวี อิศริวรรณ, 2536: 31) ศาสนาจึง ถูกยกให้เป็นหนึ่งในองค์กรที่ทำหน้าที่ในกระบวนการขัดเกลาทาง สังคมให้แก่บุคคลโดยเฉพาะบุคลากรในสังคมระดับเยาวชน ให้ยึดมั่นในสิ่งดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรมและความประพฤติปฏิบัติ ในทางที่ถูกที่ควร ศาสนาจะช่วยสร้างเจตคติที่ดี มีจิตใจที่งดงาม มีพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม ความสุจริต (สุพัตรา สุภาพ, 2544: 41-42)

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดในเขต อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เป็นจังหวัดที่มีการเคลื่อนย้ายประชากรจากจังหวัดอื่นๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจมีผลทำให้พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้าน คุณธรรมจริยธรรมสูงตามไปด้วย (บุญรอด บุญเกิด, 2555: 64) จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาการปฏิบัติตน ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทาง สำหรับนำไปใช้ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

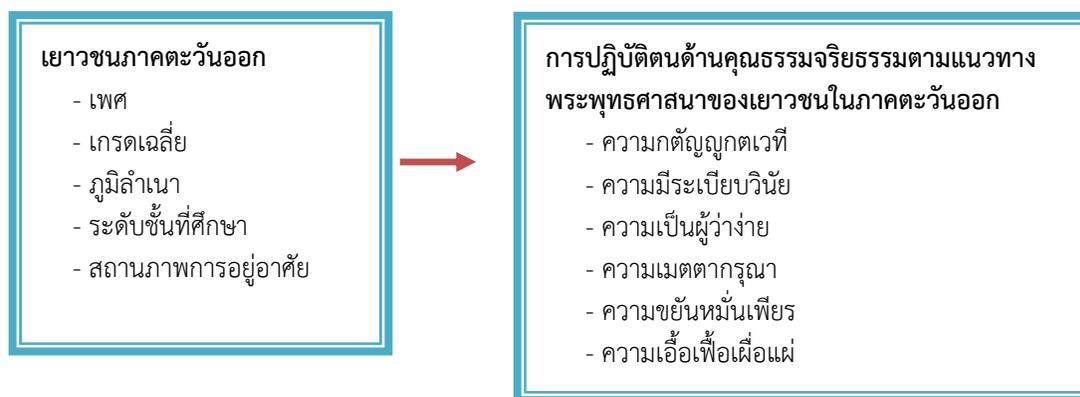
1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาค ตะวันออก จำแนกตามสถานภาพ

สมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทาง พระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม สถานภาพแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง โดยการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ว่าง่าย ความเมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด จังหวัดละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 4 จังหวัด จำนวน 1,600 คน

3. ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ เพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นที่ศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพการอยู่อาศัย

ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในด้านความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ว่าง่าย ความเมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

4. ด้านพื้นที่ที่ศึกษา

พื้นที่ที่ศึกษาวิจัยคือ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด

5. ด้านระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย

ระยะเวลาศึกษาวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) จังหวัดละ 400 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 จังหวัด จำนวน 1,600 คน

2. เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นที่ศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพการอยู่อาศัย โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความกตัญญูกตเวที จำนวน 5 ข้อ

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 5 ข้อ

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความเป็นผู้ว่าง่าย จำนวน 5 ข้อ

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความเมตตา
กรุณา จำนวน 5 ข้อ

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความขยัน
หมั่นเพียร จำนวน 5 ข้อ

ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านความมีระเบียบ
วินัย จำนวน 5 ข้อ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
คุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา แล้วนำมาสร้าง
แบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาการปฏิบัติตน
ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 ข้อ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น
ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อปรับปรุงแบบสอบถาม
ให้ถูกต้องเหมาะสม

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป
ทดลองใช้ (Try out) กับเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
(Discrimination) โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
(Person's Product - Moment Correlation Coefficient)
ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง .37-.80

3.4 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ
ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของ
แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha
coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) และ
ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .96

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความ
เชื่อมั่น (reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับ
เยาวชนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ไปยังโรงเรียนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี
จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลการวิจัยกับเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลกับ
เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการ
รวบรวมข้อมูลและอธิบายวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
การวิจัยตามชั้นเรียนที่กำหนดไว้ทั้งด้วยตนเองและขอความร่วมมือ
กับครูประจำชั้นในโรงเรียนของเยาวชนกลุ่มตัวอย่างให้ช่วยเก็บ
รวบรวมข้อมูลในบางโรงเรียน

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาดำเนินการ
การวิเคราะห์และสรุปผลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือก
แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์

5.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนน
น้ำหนักแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์
ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นนำข้อมูลจาก
แบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นที่ศึกษา
ภูมิภาค สถานภาพการอยู่อาศัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่
และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการปฏิบัติตน
ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
(rating scale) โดยเรียงจากปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
น้อยที่สุด ของลิเคอร์ท (Best & Kahn, 1993: 247) นำมากำหนด
ขนาดคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง การปฏิบัติตนมากที่สุด

4 หมายถึง การปฏิบัติตนมาก

3 หมายถึง การปฏิบัติตนปานกลาง

2 หมายถึง การปฏิบัติตนน้อย

1 หมายถึง การปฏิบัติตนน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนด
เกณฑ์สำหรับวัดการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทาง
พระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 5 ระดับ โดยเอา
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด กำหนดเป็นเกณฑ์และ
แปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535: 23-24)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับปฏิบัติอยู่ใน
ระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับปฏิบัติอยู่ใน
ระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับปฏิบัติอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

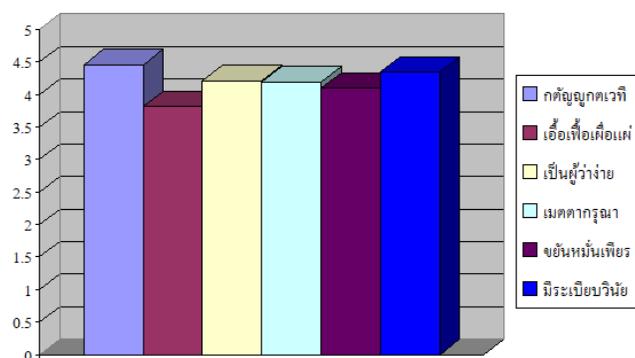

5.3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป ในส่วนของการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามสถานภาพ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความกตัญญู กตเวทิตะ ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ว่าง่าย ความเมตตา กรุณา ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

1.1 ด้านความกตัญญูกตเวทิตะ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ รู้อุปการคุณที่พ่อแม่มีต่อเรา ยกย่อง สรรเสริญ เชิดชูคุณความดีของท่านผู้มีอุปการคุณ และหาโอกาสตอบแทนบุญคุณของบุคคลผู้ที่มีอุปการคุณต่อเรา ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ประณินับตริบใช้ผู้มีบุญคุณถ้ามีโอกาส

1.2 ด้านความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีวินัยในตนเอง ประพฤติตนโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนันหรือยาเสพติด ประพฤติตนไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงามของสังคม และประพฤตินตามระเบียบปฏิบัติสังคม เช่น

การปฏิบัติตามกฎจราจรและกฎหมายบ้านเมือง ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ประพฤติตนตามระเบียบปฏิบัติในโรงเรียน เช่น การแต่งกายตามระเบียบ และไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน

1.3 ด้านความเป็นผู้ว่าง่าย อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีความรู้สึกอยู่เสมอว่าคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ รับฟังหรือเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ด้วยดี ไม่ดื้อดึง และมีทัศนคติที่ดีต่อคำสั่งสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ มีจิตน้อมรับคำสั่งสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ด้วยความเต็มใจ ไม่หงุดหงิดหรือโกรธ

1.4 ด้านความเมตตา กรุณา อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีความปรารถนาดี มีไมตรีจิต คิดให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีต่อบุคคลและสัตว์ และมีความสงสาร เห็นอุปสรรคที่ช่วยผู้ตกทุกข์ได้ยากให้พ้นจากความทุกข์ยากนั้น ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและช่วยสัตว์ให้พ้นจากภัย

1.5 ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง แข็งขันและต่อเนื่อง และมีความมานะพยายาม อดทนต่อการทำงาน ไม่ท้อถอย จนประสบความสำเร็จ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของโรงเรียนโดยไม่เกี่ยง

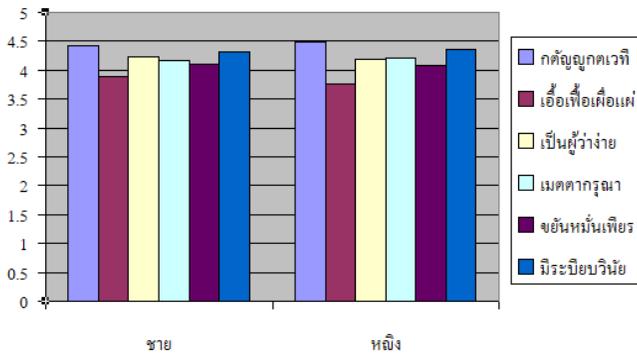
1.6 ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แบ่งปันทรัพย์สินหรือสิ่งของให้แก่ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก แสดงน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เช่น สละที่นั่งบนรถประจำทางให้คนชรา เด็กหรือสตรีมีครรภ์ และสละแรงงานเพื่อประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น หรือสละม ส่วนอันดับสุดท้าย คือ บริจาคโลหิตที่สภากาชาดไทยหรือโรงพยาบาลเพื่อช่วยชีวิตผู้ประสบเคราะห์กรรมต่าง ๆ

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามสถานภาพ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมพบว่า เยาวชนเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่เยาวชนเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

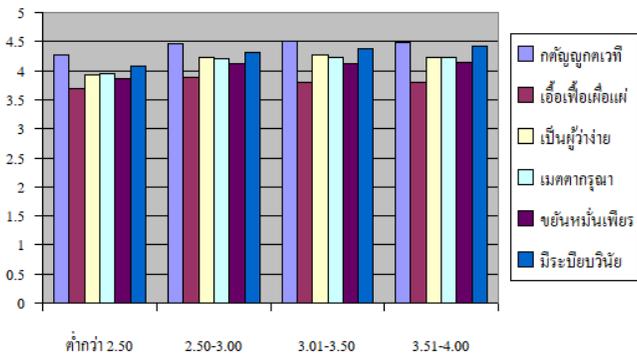

ที่ระดับ .05 โดยเยาวชนเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเยาวชนเพศหญิง ส่วนด้านอื่นๆ อีก 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

2.2 จำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยรวมพบว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในภาพที่ 3

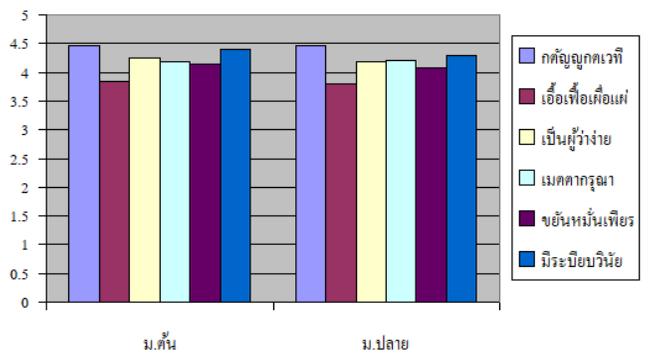

ภาพที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

โดยรวมจำแนกตามเกรดเฉลี่ย พบว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.00 เกรดเฉลี่ย 3.01 ถึง 3.50 เกรดเฉลี่ย 3.51 ถึง 4.00 มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านทั้งในด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความเป็นผู้ว่าง่าย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

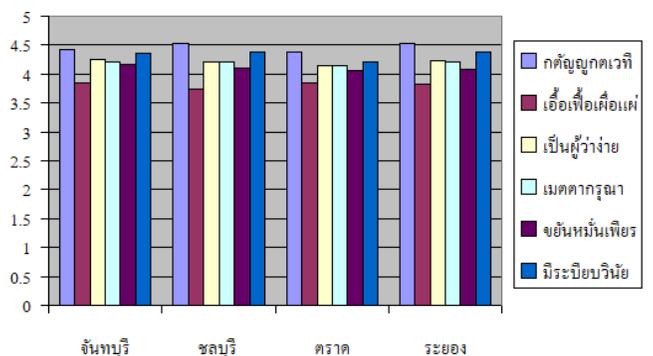
ทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยในระดับมากมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยในระดับน้อย

2.3 จำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษา โดยรวมพบว่า เยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านความมีระเบียบวินัยที่เยาวชนที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเยาวชนที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนด้านอื่นๆ อีก 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

2.4 จำแนกตามภูมิภาค โดยรวมพบว่า เยาวชนที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความกตัญญูต่อกตเวทิตะ ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ว่าง่าย ความเมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ด้านความกตัญญูต่อกตเวทิตะ เยาวชนมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะในสังคมไทยนั้นได้มีการเน้นย้ำสั่งสอนในเรื่องของความกตัญญูต่อกตเวทิตะมาเป็นระยะเวลายาวนานผ่านการอบรมปลูกฝังจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งจากการสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา สอดคล้องกับที่กรมการศาสนา (2553) ได้กล่าวไว้ว่า จริยธรรมว่าด้วยความกตัญญูต่อกตเวทิตะ เป็นหลักจริยธรรมที่เด็กและเยาวชนพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ ประกอบกับสังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องของความกตัญญูต่อกตเวทิตะ ดังมีคำกล่าวที่ว่า “ความกตัญญูต่อกตเวทิตะ เป็นเครื่องหมายของคนดี” (คณาจารย์แห่งโรงเรียนพิบูลย์เขียง, 2550: 34) ซึ่งคำสอนดังกล่าวจะถูกสั่งสอนอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันจึงทำให้เยาวชนมีการปฏิบัติตนด้านนี้อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ ส่วนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นั้น เยาวชนมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเยาวชนมองการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ส่วนใหญ่ในรูปของการให้วัตถุสิ่งของ ซึ่งตัวเยาวชนนั้นยังไม่มีความพร้อมในการแสวงหาสิ่งของมาด้วยตนเอง ยังมีการพึ่งพาและขอจากพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นหลัก ประกอบกับสภาพของสังคมไทยในยุคนี้ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเต็มไปด้วยการแก่งแย่งและแข่งขัน จึงทำให้เยาวชนมีการปฏิบัติตนด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่น้อยกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับที่ดาวเรือง แก้วขันตี และคณะ (2547: 95) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อจริยธรรม คุณค่า ค่านิยม ซึ่งส่งผลต่อไปถึงพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ในสังคม

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อจำแนกตามเพศ โดยรวมพบว่า เยาวชนเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่เยาวชนเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเยาวชนเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเยาวชนเพศหญิง ส่วนด้านอื่นๆ อีก 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งเพศชายและหญิงมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน จะมีเพียงด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เท่านั้นที่เยาวชนเพศชายสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะธรรมชาติของเพศชาย

ที่มักไม่ค่อยมีความห่วงหาอาทรในสิ่งต่างๆ เหมือนเพศหญิง ซึ่งมีความรักและห่วงหาอาทรในสิ่งที่เป็นของตนเองมากกว่า ประกอบกับในสังคมไทยได้สอนเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละต่อสังคมว่าสามารถกระทำได้ทุกที่ทุกเวลา (กนก จันทรา และคณะ, 2559: 15) อีกทั้งมีการปลูกฝังค่านิยมให้เพศชายรู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ที่ยากจนกว่า จึงทำให้เยาวชนชายมีการปฏิบัติตนด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่มากกว่าเยาวชนหญิง เมื่อจำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยรวมพบว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมจำแนกตามเกรดเฉลี่ยพบว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.00 เกรดเฉลี่ย 3.01 ถึง 3.50 เกรดเฉลี่ย 3.51 ถึง 4.00 มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านทั้งในด้านความกตัญญูต่อกตเวทิตะ ด้านความเป็นผู้ว่าง่าย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยในระดับมากมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่มีเกรดเฉลี่ยในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเยาวชนที่เรียนดีส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ประพฤติธรรมดี ตั้งใจ และเอาใจใส่ต่อการกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งผลการเรียนที่ดีนั้นย่อมมาจากความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความเป็นผู้ว่าง่าย ที่ยอมรับและเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์เป็นพื้นฐานเบื้องต้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า เยาวชนที่เรียนดีจะมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่ดีตามไปด้วย เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษา โดยรวมพบว่า เยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านความมีระเบียบวินัย ที่เยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยสูงเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนด้านอื่นๆ อีก 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เยาวชนที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการปฏิบัติตนด้านความมีระเบียบวินัยสูงเยาวชนที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านคุณธรรม และพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนวัน สายเนตร และคณะ (2562) ที่ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการส่งเสริมพฤติกรรม

เชิงจริยธรรม ด้านคุณธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามนโยบายโครงการโรงเรียนคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญข้อหนึ่ง คือ การปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ ประกอบกับเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งถือเป็นวัยรุ่นตอนกลาง เมื่อกล่าวถึงพัฒนาการตามช่วงวัย วัยนี้มักจะต้องการอิสรภาพมากขึ้น มักจะแสดงอาการแข็งกร้าว เมื่อถูกจำกัดเสรีภาพ (กัญญา เพชรภรณ์, 2562: ออนไลน์) จึงทำให้ด้านความมีระเบียบวินัยของเยาวชนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการปฏิบัติต่ำกว่า เมื่อจำแนกตามสถานภาพการอยู่อาศัย โดยรวมพบว่า เยาวชนที่มีสถานภาพการอยู่อาศัยต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมจำแนกตามสถานภาพการอยู่อาศัย พบว่า เยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับแม่ และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านที่เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีสถานภาพการอยู่อาศัยต่างกันมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความเป็นผู้ว่าง่าย และด้านความมีระเบียบวินัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่มีค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับแม่ และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อ เยาวชนที่อาศัยอยู่กับแม่ เยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเป็นผู้ว่าง่าย เยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่มีค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับแม่ และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ส่วนเยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อ มีค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับแม่ และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความมีระเบียบวินัย เยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่มีค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับแม่ และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่มีค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีของเยาวชน สอดคล้องกับที่นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2541) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นองค์ประกอบแรกที่พัฒนาเด็ก ครอบครัวที่จะพัฒนาเด็กได้ดีควรจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น มีศีลธรรม และมีความรู้ในการพัฒนาเด็ก ประกอบกับการที่เยาวชนได้อยู่กับครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่สมบูรณ์ทำให้เยาวชนนั้นไม่รู้สึกละเลยความอบอุ่นหรือมีปมด้อย อีกทั้งพ่อและแม่นั้นจะเป็นขัดเกลาอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ เป็นแบบอย่างได้ดีกว่าบุคคลอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ให้ความสำคัญและส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นกิจกรรมการส่งเสริมเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้มากขึ้นในกลุ่มเยาวชน

1.2 ส่งเสริมครอบครัวให้ดูแล มอบความรักความเอาใจใส่แก่เยาวชน สร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว สร้างโอกาสและกิจกรรมให้เยาวชนได้อยู่ร่วมกันกับพ่อแม่

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนร่วมกันขับเคลื่อน ส่งเสริมการปฏิบัติตนของเยาวชน โดยดำเนินการร่วมกันในสถาบันทางสังคม 3 ฝ่าย คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

กนก จันทร์ และคณะ. (2559). หนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม **หน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม** ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). **จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัลญู เพชรภรณ์. (2562). **เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาครูสำหรับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ENN3202)**. [Online] เข้าถึงได้จาก http://www.eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/file.php/4/_2_.pdf.

คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลี้ยงเชียง. (2550). **วิชาพุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1 ฉบับมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง.
ดาวเรือง แก้วขันตี, สุณี ผลดีเยี่ยม และพวงทอง ผู้กฤตยาคามิ. (2547). **สภาวะสังคมไทยและภาพคนไทย ปี พ.ศ.2563**. **วิทยาสารทันตสาธารณสุข**. 9(1-2), 95.

ธนวัน สายเนตร และคณะ. (2562). **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านคุณธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามนโยบายโครงการโรงเรียนคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ**. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 7 (เพิ่มเติม), 365.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2541). **วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย**.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). **การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง**. **วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม**, 3(1), 23-24.

บุญรอด บุญเกิด. (2555). **การรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำจริยธรรมสู่ชุมชนของพระสงฆ์จังหวัดชลบุรี**. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 20(34), 61-74.

สุพัตรา สุภาพ. (2544). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ และกวี อิศริวรรณ. (2536). **พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.

Best and Kahn James V. (1993). **Research in Education**. (7th ed). Boston: Allyn and Bacon.

Cronbach, L.J. (1990). **Essential of Psychological testing**. (5th ed). New York: Haper Collins.